

Warszawa, dnia 8 lipca 2016 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

elektronicznie do członków Zespołu

SPRAWOZDANIE
z posiedzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
które odbyło się w dniu 13 czerwca 2016 r.

W dniu 13 czerwca 2016 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: Zespół), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

Spotkaniu przewodniczyły Pani Eliza Suchożebrska, Zastępca Pełnomocnika oraz Pani Justyna Chrzanowska, Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej: Przewodnicząca lub Pełnomocnik).

I. Informacja na temat Deklaracji z Brukseli

Pani Eliza Suchożebrska, Zastępca Pełnomocnika, nawiązała do inicjatywy MSZ wprowadzenia do porządku obrad Zespołu punktu dotyczącego wymiany informacji na temat działań podejmowanych przez ministerstwa i inne instytucje w celu upowszechniania standardów Trybunału. Zaznaczyła, że w Radzie Europy trwa od 2010 r. kolejny proces reformy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: ETPCz lub Trybunał) i systemu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: Konwencja). W 2011 r. przed Trybunałem zawisłych było 160 tysięcy spraw, była to rekordowa liczba. Ta sytuacja doprowadziła do podjęcia przez państwa członkowskie Rady Europy oraz Trybunał zintensyfikowanych działań w celu zaradzenia problemom Trybunału. Proces reformy rozpoczął się w 2010 r. konferencją w Interlaken, następnie miały miejsce kolejne konferencje w Izmirze (w 2011 r.) i Brighton (w 2012 r.). Polska pod koniec grudnia 2014 r. przedstawiła raport do Rady Europy z wykonania zaleceń zawartych w Deklaracji z Brighton, skierowanych do państw-stron. Ostatnio w ramach Komitetu Zarządzającego Praw Człowieka (CDDH) Rady Europy przygotowano pierwsze podsumowanie działań podejmowanych przez państwa. Polska wypadła bardzo dobrze w tym zestawieniu, właściwie w większości punktów wymieniane są dobre praktyki wdrażane przez nasz kraj.

Pod koniec 2016 r. konieczne będzie zaktualizowanie informacji nt. działań Polski – w ramach follow-up konferencji wysokiego szczebla Rady Europy na temat „Implementacji Konwencji o ochronie Praw Człowieka i podstawowych wolności, naszej wspólnej odpowiedzialności”, która odbyła się w Brukseli w dniach 26-27 marca 2015 r.

Inaczej niż podczas poprzednich konferencji, podczas konferencji w Brukseli nie kładziono już nacisku na reformę samego Trybunału, lecz na lepsze przestrzeganie Konwencji przez państwa członkowskie, co jest najlepszym sposobem ograniczania napływu skarg, a więc

i rozwiązywania problemów zaległości Trybunału. Podkreśla się, że sytuacja Trybunału jest odbiciem sytuacji w państwach członkowskich i napływ skarg do Trybunału państwa powinny powstrzymać zgodnie z zasadą subsydiarności poprzez lepsze przestrzeganie Konwencji i skuteczniejsze wykonywanie wyroków ETPCz. Podkreśla się potrzebę szybkiego podejmowania przez państwa działań w celu rozwiązywania problemu skarg powtarzalnych, gdyż jest to ta grupa spraw, które bardzo mocno obciążają Trybunał pracą, a dodatkowo stanowią mniejszą wartość, jeśli chodzi o rozwój linii orzeczniczej Trybunału – w tego typu sprawach Trybunał potwierdza już wcześniej istniejące ustalenia. Fakt napływu takich skarg do Trybunału jest kwalifikowany w RE jako skutek niewykonania wyroków przez państwa. W Deklaracji Brukselskiej szczególny nacisk kładzie się na tworzenie mechanizmów skutecznego wykonania wyroków Trybunału przez państwa. Deklaracja z Brukseli wspomina także o dalszym usprawnianiu procedur Trybunału oraz Komitetu Ministrów, który nadzoruje wykonywanie wyroków ETPCz. Komitet Ministrów niekiedy również jest odpowiedzialny za opóźnienia z uwagi na wielką liczbę spraw - około 10.500 orzeczeń Trybunału jest obecnie zawisłych w agendzie Komitetu. Dlatego i w tym zakresie niezbędne są usprawnienia.

Deklaracja podkreśla subsydiarny charakter mechanizmu konwencyjnego, co oznacza, że to w pierwszej kolejności rolę państw jest stosowanie Konwencji na poziomie krajowym w świetle orzecznictwa Trybunału i zapewnianie środków krajowych w razie naruszenia Konwencji. Deklaracja przypomina także doktrynę marginesu oceny, zgodnie z którą państwa korzystają z pewnego marginesu uznania w ramach, którego podejmują decyzję, w jaki sposób najlepiej implementować Konwencję w świetle okoliczności i warunków krajowych, a także jakie rozwiązania są najbardziej odpowiednie w celu wykonania wyroku.

Deklaracja kładzie też szczególnie duży nacisk na potrzebę udziału i włączenie wszystkich zainteresowanych podmiotów w proces wykonywania wyroków. W Deklaracji podkreśla się, że nie tylko rządy, ale też parlamenty i sądy odgrywają dużą rolę w odpowiednim stosowaniu Konwencji oraz wykonywaniu wyroków Trybunału. Zachęca się też państwa do włączania do tego procesu przedstawicieli krajowych instytucji ochrony praw człowieka (w przypadku Polski jest to Rzecznik Praw Obywatelskich) oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego.

Deklaracja mocno akcentuje obowiązki, które są nałożone na państwa przez art. 46 Konwencji, czyli pełne i terminowe wykonywanie wszystkich wyroków Trybunału. Równocześnie wskazuje na pojawiające się problemy w tym zakresie, które mogą być spowodowane względami politycznymi, dużym skomplikowaniem sprawy bądź dużymi kosztami dla budżetu. Państwa powinny starać się rozwijać takie mechanizmy wykonywania wyroków Trybunału, które zapewnią skuteczne ich wykonywanie.

Zalecenia zawarte w Deklaracji Brukselskiej należy widzieć w świetle wcześniejszych zaleceń wyrażonych w Deklaracji z Brighton. Deklaracja Brukselska ponownie zachęca, aby państwa zapewniały dobry dostęp skarżących do informacji na temat Konwencji - nie tylko na temat gwarancji ochronnych, które przewiduje, ale też na temat ograniczeń zakresu zastosowania Konwencji i kryteriów dopuszczalności. Przypomnienie to wiąże się z faktem, że w dalszym ciągu większość napływających do Trybunału skarg jest niedopuszczalnych, co znacząco obciąża system konwencyjny. W ostatnio przyjętym przez Radę Europy Raporcie na temat przyszłości długoterminowej systemu Konwencji przypomina się w tym kontekście o roli pełnomocników procesowych, którzy też ponoszą odpowiedzialność za dostarczanie skarżącym rzetelnych informacji na temat Konwencji, a także szans (lub ich braku) skierowania skargi do Trybunału.

Deklaracja podkreśla też potrzebę zwiększenia wysiłków na poziomie krajowym w celu podniesienia świadomości wśród członków parlamentu na temat standardów konwencyjnych, a także poprawienie jakości systemu szkolenia sędziów, prokuratorów, przedstawicieli zawodów

prawniczych, urzędników państwowych na temat Konwencji i jej implementacji. Deklaracja wzywa państwa do zapewnienia, by informacja na temat Konwencji, jej standardów i wniosków wypływających z orzeczeń Trybunału stała się integralną częścią szkolenia zawodowego i ustawicznego powyższych grup zawodowych. W tym kontekście przypomina też o możliwości rozwoju współpracy z programem HELP Rady Europy, który zajmuje się szkoleniem prawników. Jest to obszar, w którym szczególnie warto się zastanowić, co Polska mogłaby jeszcze zrobić w celu realizacji zaleceń Deklaracji z Brukseli.

Kolejna kwestia to promowanie wizyt studyjnych oraz staży w Trybunale dla sędziów, prawników i urzędników w celu podnoszenia wiedzy na temat systemu Konwencyjnego. MSZ i MS we współpracy z Radą Europy i Trybunałem organizowało już wizyty dla przedstawicieli najwyższych sądów, KRS oraz prezesów sądów apelacyjnych. Prawdopodobnie organizowane będą kolejne takie wizyty. W tym kontekście warto, by również inne ministerstwa i instytucje rozważyły możliwość organizacji krótkich wizyt studyjnych w Trybunale połączonych z obserwacją rozprawy w Trybunale dla ich pracowników.

Kolejnym elementem, na który kładzie się w Radzie Europy duży nacisk, jest kwestia lepszej weryfikacji projektów aktów prawnych i praktyk administracyjnych pod względem zgodności z Konwencją w świetle orzecznictwa Trybunału. Z tego względu warto rozważyć, by poszczególne ministerstwa opracowujące projekty aktów prawnych w szerszym niż dotychczas zakresie przedstawiały w uzasadnieniach projektów aktów normatywnych analizę z punktu widzenia Konwencji i orzecznictwa Trybunału. Mogłoby to nie tylko zapobiegać naruszeniom, ale też powołać się na właściwe argumenty i przeprowadzenie testu proporcjonalności proponowanych ingerencji w uzasadnieniu mogłoby również stanowić istotny pozytywny element z punktu widzenia Trybunału. Lepsze opracowanie uzasadnienia projektu umożliwiłoby powoływanie się na zawartą w nim argumentację przez rząd w postępowaniu przed Trybunałem i w wielu przypadkach mogłoby przekonać Trybunał, że przedmiotowa regulacja była dogłębnie zbadana na poziomie krajowym, a ustawodawca wziął pod uwagę wszystkie istotne racje. Przykładowo, w sprawach brytyjskich Trybunał bardzo często uwzględnia fakt, że sprawa została zbadana z punktu widzenia kryteriów konwencyjnych na poziomie krajowym (w procesie legislacyjnym bądź w orzeczeniu sądu).

Warto też zwrócić uwagę na zachętę zawartą w Deklaracji do tworzenia krajowych środków odwoławczych odnoszących się do naruszeń Konwencji. Począwszy od Deklaracji z Interlaken państwa są szczególnie zachęcane do tworzenia środków odwoławczych zarówno szczególnych, tj. umożliwiających poszukiwanie na poziomie krajowym ochrony w odniesieniu do danego typu naruszeń stwierdzonych przez Trybunał, jak i generalnych środków odwoławczych, tj. umożliwiających poszukiwanie przez skarżących ochrony na poziomie krajowym w odniesieniu do potencjalnie wszystkich możliwych naruszeń.

Deklaracja z Brukseli zachęca państwa do dokonywania wpłat dobrowolnych na fundusz Powierniczy Praw Człowieka oraz na specjalne konto Trybunału, a także do delegowania sędziów do Kancelarii Trybunału.

Druga grupa zaleceń zawartych w Deklaracji Brukselskiej dotyczy skutecznego wykonywania wyroków Trybunału. Państwa powinny dokładać wszelkich starań, by terminowo przedkładać do Komitetu Ministrów całościowe plany i raporty działań niezbędnych do wykonania wyroku. Szczególnie mocno państwa są zachęcane do wykonywania wyroków ujawniających problemy systemowe, ponieważ tego typu naruszenia mogą generować dużą liczbę skarg a tym samym obciążać Trybunał. Zachęca się państwa do tłumaczenia wyroków Trybunału (lub ich streszczeń), a także planów działań i raportów z wykonania a także decyzji Komitetu Ministrów. W tym zakresie Polska już obecnie podejmuje dużo działań. W raportach rocznych dotyczących wykonywania wyroków Trybunału przez Polskę przedstawiane są

tłumaczenia wszystkich planów i raportów z wykonania wyroków przedłożonych do RE w roku sprawozdawczym, a także tłumaczenia decyzji Komitetu Ministrów oraz wykaz wyroków wobec Polski. W związku ze zmianą zarządzenia w sprawie utworzenia Zespołu, która weszła w życie w 2015 r., wszyscy Ministrowie mają obowiązek tłumaczenia wyroków w odniesieniu do tych orzeczeń, które stwierdzają naruszenie w obszarze ich właściwości. Należy tu ze szczególnym uznaniem podkreślić, iż Ministerstwo Sprawiedliwości od wielu już lat dokonuje tłumaczeń orzeczeń dotyczących wymiaru sprawiedliwości. Na mocy specjalnego porozumienia zawartego w 2014 r. między MS, MSZ, TK, NSA, do którego w 2015 r. dołączył Prokurator Generalny, tłumaczone są także wyroki Trybunału wobec państw trzecich, co ma znaczenie prewencyjne. Warto rozważyć, aby kolejne podmioty przyłączyły się do porozumienia w celu tłumaczenia wyroków (lub ich streszczeń) w sprawach państw trzecich.

Deklaracja Brukselska zachęca również parlamenty krajowe do zaangażowania się w proces wykonywania wyroków. Jednym z działań, które państwa mogą podjąć w celu zaktywizowania parlamentów, może być przekazywanie rocznych raportów na temat wykonywania wyroków. Innym działaniem mogą być debaty na temat wykonywania poszczególnych wyroków. Tego typu działania są już podejmowane w Polsce.

Wreszcie, Deklaracja zachęca też do wyznaczania osób kontaktowych, odpowiedzialnych za problematykę Konwencji w organach władzy wykonawczej, ustawodawczej oraz sądach. Pewne działania w tym kierunku zostały już w Polsce podjęte, np. wyznaczenie pełnomocników do spraw praw człowieka w Policji czy Straży Granicznej. Warto jednak rozważyć wyznaczenie takich osób również w ministerstwach i innych instytucjach. Do pewnego stopnia rolę taką odgrywają członkowie Zespołu, warto jednak rozważyć możliwość wzmocnienia tego systemu poprzez wyznaczenie osób, których zadania zostałyby dookreślone i obejmować np. upowszechnianie informacji nt. Konwencji i orzecznictwa wśród innych pracowników danej instytucji, udzielanie informacji w przypadku prac legislacyjnych, itp. W Deklaracji zachęca się też do tworzeniu sieci współpracy pomiędzy różnymi podmiotami poprzez organizowanie spotkań, wymianę informacji, udział w posiedzeniach lub przekazywanie rocznych lub tematycznych raportów i newsletterów. Wzywa się także do organizowania regularnych debat na temat wykonania wyroków Trybunału z udziałem władzy wykonawczej, sadowniczej i członków parlamentów z udziałem krajowych instytucji praw człowieka oraz instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Do końca 2016 r. państwa są wzywane do przedstawiania dalszych informacji na temat podejmowanych działań w powyższych obszarach. Z tych powodów MSZ zachęca do rozważenia obecnie, jakie działania można byłoby jeszcze podjąć w poszczególnych ministerstwach i innych instytucjach, co zapewniłoby, że Polska ponownie bardzo dobrze wypadłaby w ocenie w ramach Komitetu Ministrów.

Podejmowanie dalszych działań jest tym bardziej potrzebne, że Polska należy do kilku państw Rady Europy, które są objęte szczególną procedurą quasi-monitoringową prowadzoną przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy w odniesieniu do państw z największą liczbą skarg do Trybunału. Zgromadzenie Parlamentarne opracowuje co pewien czas raporty na temat stanu wykonywania wyroków i implementacji Konwencji przez grupę państw do której Polska należy. Stąd wszystkie działania podejmowane w kraju mogą mieć pozytywne znaczenie dla oceny dokonywanej przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy.

Członkowie Zespołu zostali poproszeni o dokonanie analizy Deklaracji Brukselskiej, rozpowszechnienie informacji na jej temat w ramach reprezentowanych przez nich instytucji oraz wśród organów podległych i nadzorowanych, a także rozważenie następujących kwestii:

- poprawy dostępności informacji na temat problematyki Konwencyjnej w obszarach właściwości poszczególnych organów;

- poprawy szkolenia przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości oraz administracji tak, aby Konwencja stała się integralną częścią procesu szkoleniowego (zarówno zawodowego, jak i ustawicznego);

- powołania osób kontaktowych w poszczególnych instytucjach, które byłyby formalnie wyznaczone do działania jako osoby właściwe do spraw Konwencji, zajmujące się rozpowszechnianiem informacji nt. standardów Konwencji w ramach danej instytucji lub w ramach organów podległych;

- sposobów poprawienia jakości uzasadnień projektów legislacyjnych, tak by w większym stopniu zawierały ocenę z punktu widzenia Konwencji. W tym względzie warto pamiętać, że w 2015 r. weszły zmiany do Zasad Techniki Prawodawczej, które przewidują, że przed przystąpieniem do pracy nad jakimkolwiek aktem prawnym należy przeprowadzić analizę aktualnego stanu prawnego z uwzględnieniem m.in. umów międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, w tym umów z zakresu ochrony praw człowieka.

Członkowie Zespołu otrzymali tekst tłumaczenia Deklaracji Brukselskiej na język polski (w załączeniu) oraz zostali poproszeni o przekazanie do 15 września br. informacji nt. działań podjętych od początku 2015 r. lub planowanych przez reprezentowane instytucje, mających na celu poprawę stosowania Konwencji oraz wykonywania wyroków Trybunału.

II. Informacja na temat działań podejmowanych przez resorty w celu upowszechniania standardów Trybunału – referuje: Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Pan Dyrektor Krzysztof Masło, Zastępca Dyrektora Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Ministerstwa Sprawiedliwości (MS), przedstawił doświadczenia ministerstwa w zakresie działań w celu upowszechnienia standardów Konwencji oraz orzecznictwa Trybunału. Zaznaczył, że MS podejmuje szereg działań w celu upowszechnienia standardów Trybunału, które można podzielić na cztery obszary:

- bieżące publikowanie na stronach internetowych ministerstwa informacji o wydawanych przez Trybunał orzeczeniach;

- przekazywanie organom sądowym, prokuratury i innym zainteresowanym organom informacji dotyczących orzecznictwa Trybunału;

- bieżące tłumaczenie najważniejszych orzeczeń Trybunału;

- upowszechnianie syntetycznych opracowań dotyczących Konwencji oraz procedur postępowania przed ETPCz.

Od 2010 r. MS na swojej stronie internetowej publikuje najważniejsze orzeczenia Trybunału w sprawach polskich. Do chwili obecnej zostało opublikowanych 151 informacji na temat bieżącego orzecznictwa Trybunału. MS redaguje newsletter, który jest subskrybowany przez ponad 2500 podmiotów – osób, które na co dzień zajmują się prawami człowieka i stosują Konwencję, m.in. sędziów, prokuratorów, pracowników Służby Więziennej, a także słuchaczy Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Zainteresowany podmiot, np. sąd, prokuratura lub też inna jednostka wymiaru sprawiedliwości, której działanie lub zaniechanie jest związane ze stwierdzonym naruszeniem Konwencji, jest każdorazowo informowany o rozstrzygnięciu Trybunału. MS informuje także organ nadzorujący, nad organem który dopuścił się naruszenia. W 2015 r. wystosowano ponad 500 pism informacyjnych do różnych podmiotów. Od 2015 r. Departament upowszechnił wyroki i decyzje Trybunału w około 160 sprawach.

MS zapewnia tłumaczenia najważniejszych wyroków i decyzji, przed wszystkim w sprawach polskich, ale także państw trzecich. W dniu 24 marca 2014 r. zostało zawarte porozumienie pomiędzy MS, Trybunałem Konstytucyjnym, Naczelnym Sądem Administracyjnym i MSZ, do którego w 2015 r. przystąpiła Prokuratura Generalna. Na mocy tego porozumienia podmioty te zapewniają tłumaczenie orzeczeń Trybunału wobec państw trzecich. Dotychczas MS zapewniło tłumaczenie około 524 orzeczeń i decyzji Trybunału, w tym 20 orzeczeń wobec państw trzecich. Orzeczenia są publikowane w bazie orzeczeń na stronie MS, Trybunału, a także przekazywane do portalu sądów powszechnych w celu zapewnienia szerszego dostępu do tych wyroków. Tłumaczone są także publikacje opracowywane przez Radę Europy. Na bieżąco zlecany jest przekład tzw. zestawień tematycznych (*factsheets*) Trybunału, które zawierają zwięzłe i praktyczne informacje na temat orzecznictwa Trybunału.

Na stronie MS zamieszczono trzy podręczniki Rady Europy zawierające omówienie orzecznictwa Trybunału w zakresie prawa do rzetelnego procesu, prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania. Zamieszczono także przewodniki dotyczące prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego oraz prawa do rzetelnego procesu. Ponadto wśród przetłumaczonych na język polski dokumentów można znaleźć zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy, które mają zwiększyć efektywność implementacji Konwencji na poziomie krajowym. Zostały także przetłumaczone (przez MSZ) deklaracje z Brighton oraz z Brukseli, a także aktualne informacje na temat składania skarg do Trybunału. Ponadto MS opracowuje własne analizy dotyczące orzecznictwa Trybunału. Na stronach publikowane są kwartalne i roczne zestawienia wyroków Trybunału w sprawach polskich. Przy współpracy z MSZ od czerwca 2015 r. upowszechniany jest przegląd orzecznictwa ETPCz w sprawach dotyczących innych państw stron Konwencji. Od 2009 r. MS opracował i opublikował na stronach internetowych analizy dotyczące standardów orzecznictwa Trybunału w odniesieniu do 17 zagadnień tematycznych np.: standardy w zakresie dostępu osoby pozbawionej wolności do adwokata, standardy dotyczące przesłuchania świadków, zawarcia związku małżeńskiego przez osoby pozbawione wolności, standardy dotyczące przemocy domowej i wolności słowa. Obecnie opracowywana jest informacja nt. standardu wynikającego z orzecznictwa Trybunału w zakresie Konwencji Haskiej z 1980 r. dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę.

W 2011 r. MS zleciło pracownikom Katedry Ochrony Praw Człowieka i Międzynarodowego Prawa Humanitarnego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie opracowanie publikacji dotyczącej standardów Konwencji zawierającej analizę spraw wiodących. Publikacja miała na celu uporządkowanie tematyczne orzecznictwa Trybunału w sprawach przeciwko Polsce oraz zaprezentowanie podstawowych informacji dotyczących standardów ochrony praw człowieka oraz popularyzację orzecznictwa wśród pracowników wymiaru sprawiedliwości. Ponadto rozpowszechniono tę publikację w sądach i prokuraturach, w tym w Sądzie Najwyższym oraz w sądach administracyjnych, w organach władzy publicznej, w Sejmie i Senacie. Publikowane są także regularnie raporty z wykonywania wyroków ETPCz. MS ostatnio udostępniło na stronie internetowej link umożliwiający na bieżąco obserwację rozpraw przed Trybunałem. W celu upowszechniania standardów Trybunału ministerstwo prowadzi liczne szkolenia z zakresu praw człowieka wśród sędziów i prokuratorów, współorganizuje wizyty studyjne w ETPCz.

MSZ podziękowało za zaangażowanie Ministerstwa Sprawiedliwości. Podkreśliło, że to właśnie działania MS stanowiły trzon dobrych praktyk, o których Polska informowała Radę Europy w ramach raportowania nt. realizacji zaleceń z Brighton. MSZ zachęciło członków Zespołu do odwiedzania strony internetowej MS i subskrybowania newslettera, a także wykorzystywania opracowań udostępnianych przez MS.

Nawiązując do działań ws. upowszechniania orzeczeń wobec państw trzecich, MSZ zwróciło też uwagę na załącznik D do Raportu z wykonania wyroków ETPCz przez Polskę, w którym zawarta jest krótka informacja na temat najważniejszych wyroków ETPCz wydanych w roku sprawozdawczym. Są to wyroki wskazane przez Trybunał jako wyroki wiodące i zasługujące na szczególną uwagę państw. Dodatkowo zwróciło uwagę na szereg działań podejmowanych także przez Prokuraturę Krajową (przetłumaczenie w 2015 r. 5 orzeczeń Trybunału jeszcze przed przystąpieniem do porozumienia ws. tłumaczenia), a także przez Naczelny Sąd Administracyjny, który: tłumaczy wyroki wobec innych państwa trzecich, umieszcza informację na temat orzeczeń oraz wydaje szereg opracowań i publikacji, które są dostępne na stronie NSA. MSZ zachęciło członków Zespołu do zapoznawania się z opracowaniami NSA, ponieważ oprócz działalności upowszechniającej wśród przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, drugim szczególnie ważnym aspektem jest zapewnienie zgodności działania administracji z Konwencją.

Pani Wirginia Preiss, Koordynator Zespołu do Spraw Ochrony Praw Człowieka w Departamencie Kontroli, Skarg i Wniosków MSWiA, przedstawiła informacje nt. uwzględniania standardów ETPCz w kontekście opracowywania aktów prawnych. W komórkach MSWiA oraz w podległych służbach w trakcie prac legislacyjnych dokonywana jest analiza zgodności proponowanych rozwiązań z orzecznictwem ETPCz. W całości zostały uwzględniono wytyczne ETPCz zawarte w wyroku *Bączkowski p. Polsce*. Ustawa - Prawo o zgromadzeniach, która weszła w życie 14 października 2015 r. stanowi wykonanie tego wyroku i przewiduje wprowadzenie sądowej procedury odwoławczej od decyzji o zakazie zgromadzeń i o rozwiązaniu zgromadzeń, a także zapewnia rozpoznawanie odwołania od decyzji o zakazie zgromadzenia przez organ odwoławczy jakim jest sąd okręgowy przed datą planowanego zgromadzenia.

Powołany został przez Komendanta Głównego Straży Granicznej specjalny zespół, którego jednym z zadań zadaniem jest analiza orzeczeń Trybunału. Jest to Zespół do spraw oceny implementacji dorobku karnego Unii Europejskiej w zakresie właściwości Straży Granicznej, który zajmuje się analizą aktów prawnych UE ale również orzeczeń ETPCz oraz Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

W zakresie upowszechniania wiedzy o standardach ETPCz wśród podmiotów nadzorowanych przez MSWiA należy wskazać, że w Policji standardy upowszechniane są m.in. w ramach Strategii działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji. Strategia ta została przyjęta i opracowana w ubiegłym roku w celu wykonania wyroków z grupy *Dzwonkowski p. Polsce*. W wyrokach tych stwierdzono naruszenie art. 2 i 3 Konwencji (prawo do życia oraz zakaz tortur oraz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karanie) w związku z działaniami funkcjonariuszy. W poszczególne działaniach zawartych w tej Strategii znajdują się odwołania do standardów orzecznictwa ETPCz np.: standard, zgodnie z którym osoba, która została zatrzymana i przebywająca na posterunku Policji, powinna po jego zakończeniu znajdować się w stanie nie pogorszonym w stosunku do tego, w jakim była przyjmowana. Innym, już wykonanym działaniem w ramach Strategii było przetłumaczenie i upowszechnienie wśród Policji publikacji Rady Europy *“European Convention Handbook for Police. A Handbook for police officers and other law enforcement officials”* (*Europejska Konwencja Praw Człowieka a działania Policji. Podręcznik dla funkcjonariuszy policji i innych organów ścigania*), która omawia standardy działań Policji wynikające z Konwencji i orzecznictwa ETPCz. Od wielu lat informacje o wyrokach ETPCz zamieszczane są na portalu Policji isp.policja.pl. Na tym portalu znajduje się zakładka „Prawa człowieka w Policji”, opracowywana przez Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji do spraw ochrony praw człowieka. Ponadto wyroki Trybunału opracowywane są w tzw. „postaci dydaktycznej” – czy w wersji skróconej, która odnosi się do najważniejszych tez wyroku i która jest następnie

przekazywana do jednostek Policji. Rozpowszechnienie standardów odbywa się za pośrednictwem szkoleń organizowanych w Policji. Są to szkolenia podstawowe dla funkcjonariuszy w służbie jak również szkolenia dla kadry kierowniczej. Odwołania do standardów ETPCz zawarte są w materiałach dydaktycznych, publikacjach i poradnikach dla policjantów.

Na stronie internetowej Straży Granicznej, w zakładce „Prawa Człowieka” prowadzonej przez Pełnomocnika Komendanta Głównego Straży Granicznej do spraw ochrony praw człowieka i równego traktowania, zamieszczane są kwartalne opracowania wyroków ETPCz, przygotowane przez MSZ, linki do stron internetowych, na których publikowane są przetłumaczone wyroki Trybunału w sprawach polskich, zamieszczane są również podręczniki Rady Europy dotyczące standardów praw człowieka, a także inne materiały takie jak raporty i analizy, które są wykorzystywane przy szkoleniach z zakresu praw człowieka Straży Granicznej. W 2016 r. Pełnomocnik Komendanta Głównego Straży Granicznej do spraw ochrony praw człowieka i równego traktowania przygotował omówienia około 100 wyroków Trybunału wybranych pod kątem zadań realizowanych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej. Opracowanie zostało rozpowszechnione w formie elektronicznej wśród funkcjonariuszy Straży Granicznej. Podobnie jak w Policji, upowszechnianie standardów odbywa się w procesie szkolenia funkcjonariuszy. W 2014 r. ustanowiono we wszystkich oddziałach Straży Granicznej, koordynatorów do spraw ochrony przed wydalaniem cudzoziemców z terytorium Polski, a także Koordynatora Krajowego do spraw Ochrony Przed Wydalaniem w Komendzie Głównej Straży Granicznej. Koordynatorzy pełnią rolę doradcą w zakresie identyfikacji przesłanek do udzielania cudzoziemcom ochrony oraz w zakresie prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach udzielania ochrony cudzoziemcom. Pełnią rolę w wspomagającą przy uzyskiwaniu informacji o krajach pochodzenia cudzoziemców ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji społeczno-politycznej i przestrzegania praw człowieka w krajach pochodzenia tych cudzoziemców. Ich obowiązkiem jest stałe pogłębianie wiedzy na temat stosowania przepisów Konwencji oraz orzecznictwa Trybunału.

W grudniu 2013 r. we współpracy z MSZ zostało zorganizowane spotkanie z dyrektorami Wydziałów Prawnych i Nadzoru Urzędów Wojewódzkich, podczas którego przybliżono kwestie funkcjonowania Trybunału, zasad wykonywania wyroków ETPCz przez Polskę oraz statusu Konwencji. Przekazano informacje o najważniejszych grupach problemów, które są przedmiotem skarg do Trybunału w sprawach związanych z działaniem administracji w Polsce. Omówiono oczekiwania Trybunału w zakresie standardów działania administracji publicznej.

MSZ przyznało, że podejmowane przez MSWiA działania dotyczą wielu obszarów i organów, co zaczyna już przynosić konkretne rezultaty. Komitet Ministrów zaczyna doceniać te działania, czego efektem jest zamknięcie nadzoru nad wyrokiem *Bączkowski p. Polsce*.

Pani Pełnomocnik Justyna Chrzanowska poprosiła, aby na kolejnym spotkaniu Zespołu referaty odnośnie praktyk stosowanych w celu upowszechniania Konwencji i wykonywania wyroków zostały zaprezentowane przez przedstawicieli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwa Zdrowia.

III. Informacje właściwych resortów i innych podmiotów na temat postępów w realizacji poszczególnych wyroków Trybunału.

• Informacja nt. wykonania wyroków dotyczących nadużycia siły przez Policję oraz nieskutecznego śledztwa w kontekście realizacji założeń przyjętej w 2015 r. Strategii działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji –

grupa wyroków *Dzwonkowski p. Polsce* (skarga nr 46702/99), referuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Policja.

Pani Pełnomocnik poinformowała, że Komitet Ministrów w czerwcu 2016 r. podjął decyzję o zamknięciu nadzoru nad grupą wyroków *Dzwonkowski p. Polsce*. Nie oznacza to całkowitego zamknięcia tej grupy spraw, jednak ukazuje duże zaufanie Komitetu Ministrów do Rządu Polskiego i działań podejmowanych przez MSWiA. W związku z tym Przewodnicząca zaapelowała aby nie podejmować działań, które mogą spowodować utratę tego zaufania i ponowne podjęcie nadzoru. Trybunał ma w swojej agendzie sprawy dotyczące użycia nieproporcjonalnego przymusu przez funkcjonariuszy Policji, dlatego sprawy te mogą wrócić do Komitetu Ministrów i może być podjęty ponowny nadzór.

Przedstawicielka MSWiA zaznaczyła, że resort nieustannie podejmuje działania w celu realizacji Strategii działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji. Strategia została przyjęta 11 marca 2015 r. i jest to dokument, który ustanowił kompleksowe podejście do przeciwdziałania nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu w Policji. Wskazuje obszary o kluczowym znaczeniu dla zapewnienia przestrzegania praw człowieka i rozwiązania, które powinny być wdrożone aby zapewnić przestrzeganie tych praw. Celem strategii jest zapewnienie profesjonalnego działania Policji w relacjach ze społeczeństwem, z jednoczesnym poszanowaniem standardów obowiązujących w ochronie praw człowieka przy zapewnieniu efektywności realizowanych zadań. Dokument został opracowany przez MSWiA wspólnie z Policją i składa się z działań przypisanych do 10 grup tematycznych. Od chwili przyjęcia strategii podejmowane są różnorodne działania mające na celu je wdrożenie.

W drugiej połowie 2015 r. zrealizowano projekt badawczy dotyczący problemu agresji w Policji. Celem badania było uzyskanie wiedzy o skali zjawiska, jego charakterystyce i przyczynach oraz określeniu grup ryzyka tj. grup funkcjonariuszy w których poziom agresji może być największy, jak również narzędzi służących do oceny podatności funkcjonariuszy na zachowania agresywne. W ramach projektu dokonano m.in. analizy sprawozdań Komendy Głównej Policji oraz skarg kierowanych do ETPCz, a także przeprowadzono obserwacje pracy policjantów. Przeprowadzono analizy statystyczne umożliwiające oszacowanie skali zjawiska oraz wyodrębnienie grup policjantów ze względu na ich stosunek do agresji. Raport z badania powstał w końcu 2015 i został przekazany Komendantowi Głównemu Policji.

Na zaawansowanym etapie są prace w obszarze zapewnienia efektywnego prowadzenia postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy Policji w sprawach o naruszenie praw człowieka. Przygotowano w tym zakresie projekt bazy wiedzy z zakresu postępowań dyscyplinarnych dotyczących badania przypadków naruszeń praw człowieka przez funkcjonariuszy. Baza ma stanowić narzędzie pomocnicze dla rzeczników dyscyplinarnych, którzy będą rozpatrywali sprawy w zakresie możliwych naruszeń praw człowieka. Materiał przekazano Policji. Podjęto działania umożliwiające tworzenie statystyk w postępowaniach dyscyplinarnych w sprawach o naruszenie praw człowieka przez policjantów. Zostało wydane przez Komendanta Głównego Policji polecenie skierowane do wszystkich Komendantów Wojewódzkich, Komendanta Stołecznego Policji, Komendanta Centralnego Biura Śledczego oraz Komendantów Szkół Policji nakazujące aby w przypadku czynów stanowiących naruszenia praw człowieka o znamionach przewinienia dyscyplinarnego, każdorazowo dokonywać analizy informacji pod kątem potrzeby ewentualnego wyłączenia przełożonego i rzecznika dyscyplinarnego – o wynikach tej analizy informowani mają być przełożeni wyższego szczebla.

Zainicjowano współpracę z Prokuraturą Krajową w zakresie efektywnego prowadzenia postępowań karnych i dyscyplinarnych w sprawach o przestępstwa związane z pozbawieniem życia oraz nieludzkim traktowaniem lub karaniem, których sprawcami są funkcjonariusze Policji.

Podjęto wstępne działania w celu zorganizowania specjalistycznych szkoleń dla policyjnych rzeczników dyscyplinarnych w zakresie m.in. kwalifikowania przewinień dyscyplinarnych w sprawach o naruszenie praw człowieka. Podjęto działania w celu ewaluacji mechanizmu przekazywania informacji skargowych i poza skargowych przez Policję i Straż Graniczną do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz do MSWiA.

Przeprowadzono analizę w zakresie możliwości wzmocnienia organizacyjnego policyjnych pełnomocników w zakresie ochrony praw człowieka, której wyniki przekazano do Komendanta Głównego Policji. W celu wykonania strategii opracowano mapę policyjnych obiektów strzeleckich, w której wskazano kluczowe obszary wymagające udoskonalenia w zakresie wyszkolenia strzeleckiego. Dokonano przeglądu przepisów i praktyki w zakresie przeprowadzania testów sprawności fizycznej i zwrócono się do Komendanta Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, który sprawuje nadzór nad pracami zespołu opracowującego nowe modele testów sprawności fizycznej, z prośbą o przeanalizowanie propozycji poszerzenia rocznego testu sprawności fizycznej o ćwiczenia z zakresu praktyki techniki interwencji.

Cztery obszary strategii dotyczące zmiany postaw i działań edukacyjnych kadr policyjnych, w tym naboru i doboru kadry szkolącej policjantów, oceny pracy funkcjonariuszy, a także obszaru wsparcia psychologicznego stały się przedmiotem prac utworzonego przy MSWiA Zespołu do spraw wdrażania niektórych postanowień Strategii działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji. Działania tego Zespołu polegały na przeprowadzeniu prac uszczegółwiających te obszary Strategii. Obecnie zakończono etap prac projektowych, podczas których Zespół dokonał przełożenia ogólnych kierunków Strategii na szczegółowe projekty działań. Efekty prac Zespołu zostały przedstawione do akceptacji kierownictwu MSWiA. Działania, które uzyskują akceptację zostaną poddane wdrożeniu, a kolejnym etapem będzie pilotaż i ewaluacja przyjętych rozwiązań.

W celu rozpowszechnienia standardów ochrony praw człowieka, przetłumaczono i przekazano do Policji dwie pozycje: publikację Rady Europy z 2013 r. „*Europaen Convention: A Handbook for Police Officers and Law Enforcement Officials*”, która poza standardami Policji wynikającymi z Konwencji oraz orzecznictwa Trybunału zwiera standardy CPT dotyczące zachowań funkcjonariuszy; oraz publikację z 2013 r. wydaną przez Agencję Praw Podstawowych UE podręcznik trenerski „*Fundamental rights-based police training – A manual for police trainers*”.

Pozostałe działania związane ze Strategią są i będą sukcesywnie wdrażane w bieżącym roku i kolejnych latach.

Pani Przewodnicząca poprosiła, aby Strategia została faktycznie wdrożona. Przypadki nieodpowiedniego traktowania przez funkcjonariuszy Policji wciąż się pojawiają. Komitet Ministrów oczekuje, że w takich sytuacjach zostaną one odpowiednio wyjaśnione i rozliczone.

Pan Krzysztof Łaskiewicz, Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka dodał, że ostatnio obserwujemy wiele interwencji które mają charakter medialny i są związane z interwencjami wobec osób z zaburzeniami psychicznymi lub pozostającymi pod wpływem substancji psychoaktywnych (tzw. dopalaczy). W związku z tym powstała obszerna analiza podejmowania interwencji policyjnych wobec osób, które na pierwszym etapie interwencji podejrzewa się o zaburzenia psychiczne albo niekontrolowanie emocji z innych przyczyn. Wraz z analizą powstał harmonogram działań naprawczych, tak aby skutki tych interwencji nie powodowały zgonu lub pobytu w szpitalu danej osoby. Są to działania profilaktyczne za które odpowiada Szkoła Policji w Słupsku. Ponadto zgodnie z zaleceniami Sekretarza Stanu w MSWiA Pana Jarosław Zielińskiego Policja będzie uzgadniać standard prac Pełnomocników ds. ochrony praw człowieka w poszczególnych jednostkach terenowych Policji i Centralnego Biura Śledczego.

- Informacja nt. planu działania w sprawie wykonania wyroku RS p. Polsce (skarga nr 63777/09), referuje Ministerstwo Sprawiedliwości.

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości Pan Paweł Szponar, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka, przypomniał istotę wyroku i naruszeń stwierdzonych w nim przez Trybunał. Spraw dotyczyła braku rzetelności postępowania krajowego w przedmiocie zapewnienia niezwłocznego powrotu dzieci skarżącego bezprawnie zatrzymanych w Polsce. Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji uznając, że władze krajowe nie rozważyły czy powrót dzieci do Szwajcarii był w ich interesie, a tym samym nie wywiązały się z ciężących na nich obowiązkach pozytywnych. Wyrok jest ostateczny i podlega wykonaniu.

Następnie poinformował, że w przedmiotowej sprawie zostało zasądzone słuszne zadośćuczynienie: 3700 Euro z tytułu szkody materialnej oraz 7 000 Euro z tytułu szkody niematerialnej, które zostało wypłacone. Ponieważ Trybunał w uzasadnieniu stwierdził, że wyrok tego nie należy interpretować w taki sposób aby nakazać powrót dzieciom do Szwajcarii, z uwagi na bliskie osiągnięcie przez nie pełnoletniości, zdaniem MS dodatkowe środki indywidualne nie wydają się konieczne w tej sprawie.

W zakresie środków generalnych wyrok został upowszechniony, treść wyroku przetłumaczono na język polski, a informacja o jego wydaniu została przekazana do sądów krajowych. Ponadto wyrok został zamieszczony w odpowiedniej zakładce na stronie MS, a także w newsletterze, który jest przesyłany do wszystkich sądów powszechnych oraz jednostek prokuratury, dodatkowo wzmianka o wyroku pojawiła się na stronach MS.

W Departamencie są przygotowywane standardy stosowania Konwencji haskiej o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka przez przymat art. 8 Konwencji, a także przegląd orzecznictwa ETPCz w zakresie spraw polskich związanych z Konwencją haską. Departament rozważa możliwość przeprowadzenia szkoleń dla sędziów sądów powszechnych dotyczących standardów wynikających z Konwencji w połączeniu z Konwencją Haską.

Równocześnie Departament uznaje, że wymienione środki są wystarczające, ponieważ wyrok Trybunału nie ujawnia żadnego problemu systemowego, który nakazywałby interwencję ustawodawcy w przedmiotowej sprawie. Wyrok nie ujawnił również nieprawidłowej praktyki, dlatego Departament uważa, że Polska wypełniła swoje zobowiązania wynikające z art. 46 Konwencji.

- Informacja nt. postępu w realizacji wyroku ws. Kaprykowski p. Polsce (skarga nr 23052/05), referują: Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej.

Przedstawiciel Centralnego Zarządu Służby Więziennej (dalej CZSW), Pan Dyrektor Michał Zoń z Departamentu Prawnego Służby Więziennej, zaznaczył, że opieka zdrowotna nie stanowi jedynie problemu dla Służby Więziennej, lecz jest problemem znacznie szerszym społecznym. Poinformował, że wszystkie osoby z grupy Kaprykowski zostały zwolnione z jednostek penitencjarnych, choć jedna osoba zdążyła już powrócić do więzienia. CZSW stara się zatrudniać coraz większą liczbę lekarzy specjalistów. Obecnie więzienna służba zdrowia to ok 1400 lekarzy, ok 1000 pielęgniarek i ok 300 innych pracowników (rehabilitanci, farmaceuci) co łącznie dają liczbę 2700 osób co stanowi ok 10% całej kadry więziennej. Osoby te realizują rocznie ponad 1,5 mln porad w warunkach ambulatoryjnych, w warunkach wolnościowych (poza jednostkami penitencjarnymi) realizowanych jest ok 30 000 porad. Konsultacji stomatologicznych

realizowanych jest ponad 1 mln. Ponadto około 300 tysięcy badań analitycznych zostało wykonanych w 2015 r.

Koszt świadczeń medycznych w roku 2015 wyniósł 29,5 mln zł, na leki i wyroby medyczne wydano ok 22 mln zł, na sprzęt medyczny wydano 2,5 mln. Łącznie koszty wyniosły ok 55 mln zł. i jest to wartość powtarzająca się od kilku lat. Suma ta stanowi dużą część budżetu więziennictwa.

Przeprowadzono badania porównawcze okresu oczekiwania na konsultacje specjalistyczną na wolności i w warunkach więziennych w oparciu o dane NFZ oraz jednostek penitencjarnych. Wyniki badań dowodzą, że czas oczekiwania na konsultacje specjalistyczną z reguły jest krótszy w warunkach więziennych, choć oczywiście zdarzają się niedopatrzenia.

Zasadniczym wyzwaniem przed CZSW jest konieczność dostosowania placówek penitencjarnych do standardów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia dotyczącym ogólnych standardów obowiązujących w podmiotach leczniczych oraz do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie *szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności*. W celu realizacji postanowień tych dwóch aktów normatywnych należy dostosować do końca 2017 r. więzienne podmioty lecznicze do ogólnych standardów na co potrzeba ok 40 mln zł.

Ponadto przedstawiciel CZSW przypomniał o powołaniu Ministra Sprawiedliwości Zespołu zajmującego się reformą funkcjonowania więziennictwa. W skład Zespołu wchodzi m.in. Szef Służby Zdrowia Więziennej, co potwierdza zainteresowanie MS problematyką zapewnienia właściwej ochrony zdrowia w jednostkach penitencjarnych. Trwają prace nad programem modernizacji Służby Więziennej w ramach której przygotowywana jest ustawa. Przewiduje ona zwiększenie liczby personelu medycznego (możliwe, że w systemie kontraktowym) oraz modernizację placówek medycznych.

Przewodnicząca zaznaczyła, że osoby pozbawione wolności są zdane na decyzje państwa i nie mogą same podejmować decyzji w zakresie leczenia. W związku z tym zaproponowała zorganizowanie przed kolejnym posiedzeniem Zespołu stolika roboczego z udziałem przedstawicieli CZSW, MS, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Pacjenta i Ministerstwa Zdrowia w celu zastanowienia się nad problemami związanymi z leczeniem więźniów.

Przewodnicząca poinformowała ponadto, że wysiłki podejmowane przez MS oraz Centralny Zarząd Służby Więziennej zostały docenione przez Komitet Ministrów na ostatnim posiedzeniu w formacie DH, który zdecydował o przyjęciu rezolucji końcowej zamykającej nadzór na wykonaniem grupy spraw *Horych i Piechowicz p. Polsce*. Niemniej jednak zaznaczyła, że w dalszym ciągu wpływają skargi do ETPCz i te nowe sprawy mogą dotyczyć złej praktyki tj. automatycznego przedłużania statusu więźnia niebezpiecznego. W pierwszym kwartale bieżącego roku Trybunał wydał kilka wyroków dotyczących statusu więźnia niebezpiecznego co oznacza, że te sprawy zostaną przesunięte do wykonania do Komitetu Ministrów. Może z nich zostać utworzona nowa grupa, w ramach której Komitet Ministrów będzie się chciał przyjrzeć nowej praktyce po zmianie Kodeksu karnego wykonawczego.

IV. Informacja o najnowszych rozstrzygnięciach ETPCz.

Przewodnicząca poinformowała, że w dniu 19 kwietnia 2016 r. Trybunał wydał decyzję w sprawie *Stefaniak p. Polsce* (skarga nr 56941/11). Sprawa dotyczyła naruszenia art. 3

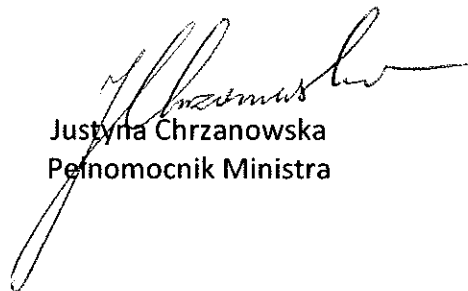
Konwencji czyli nieludzkiego traktowania w związku z tym, że podczas badania lekarskiego Pani Stefaniak, która odbywała karę pozbawienia wolności od roku 2003, okazało się że jest osobą niedosłyszącą i powinna korzystać z aparatu słuchowego. Ponieważ jej wnioski nie zostały zrealizowane przez Zakład Karny w Grudziądzu ani też Areszt Śledczy w Bydgoszczy, zdecydowała się na złożenie skargi do ETPCz. Sprawa rozstrzygnięta została decyzją stwierdzającą niedopuszczalność sprawy. Trybunał zwrócił uwagę, że uzyskanie tego urządzenia nie było dla pacjentki niezbędne i pilne, ponadto nie podnosiła ona swoich zarzutów na poziomie krajowym. Ostatecznie została zaopatrzona w urządzenie ze środków Aresztu Śledczego w Chojnicach po czterech latach od chwili gdy okazało się, że jest jej ono potrzebne. Trybunał kierował się jednak w tej sprawie tym iż nie było ono jej konieczne i w związku z tym jego brak nie wywołał dla niej skutków tak dotkliwych jakby tego wymagał art. 3 Konwencji. Decyzja w tej sprawie jest dla Rządu pozytywna ale w kontekście spraw związanych z leczeniem pacjentów w jednostkach penitencjarnych trzeba pamiętać, że w tej sprawie nie istniało zagrożenia życia dla pacjentki.

Przewodnicząca poinformowała uczestników posiedzenia o uprawomocnieniu się wyroku ETPCz w sprawie *Rywin p. Polsce*. Sprawa dotyczyła naruszenia art. 3 oraz art. 6 § 1 i § 2 Konwencji. W wyroku Trybunał stwierdził, że nie doszło do naruszenia powyższych artykułów Konwencji. Zdanie odrębne w tej sprawie zajęło 3 sędziów. Sprawa ta miała charakter precedensowy i dotyczyła działania komisji śledczej. W sprawie stanowisko zajęła Komisja Wenecka jako *amicus curiae* na wniosek samego Trybunału. Komisja Wenecka w swojej opinii stwierdziła, że działanie komisji śledczej nigdy nie powinno zastępować działania odpowiednich organów śledczych państwa, jak również nie ma służyć zbieraniu informacji. Głównym celem takiej komisji jest pociągnięcie do odpowiedzialności politycznej.

V. Informacje końcowe

Przewodnicząca na koniec spotkania poinformowała o śmierci Pana Ambasadora Jakuba Wołosiewicza, który zmarł 7 czerwca 2016 r. oraz miejscu i terminie uroczystości pogrzebowych. Pan Ambador był osobą, dzięki której nastąpiła instytucjonalizacja procesu wykonywania wyroków ETPCz w Polsce. Publikacja X seminarium warszawskiego będzie dedykowana jego pamięci.

O terminie oraz porządku obrad następnego posiedzenia członkowie Zespołu zostaną powiadomieni w drodze elektronicznej przez Sekretarza Zespołu. W przypadku pytań proszę kontaktować się z Sekretarzem Zespołu (katarzyna.bralczyk@msz.gov.pl, sebastian.kurek@msz.gov.pl).

Justyna Chrzanowska
Pełnomocnik Ministra

Załącznik:

1. Lista uczestników posiedzenia w dniu 13 czerwca 2016 r.

**Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. ETPCz w dniu 13 czerwca 2016 r.,
budynek MSZ - Articom, Al. J. Ch. Szucha 21, sala im. R. Lemkina (parter), godz. 8.30-11.00**

Przewodnicząca Zespołu	Justyna Chrzanowska
MSZ DPOPC	Eliza Suchożebrska, Katarzyna Bralczyk, Sebastian Kurek,
Senat RP	Zbigniew Cichoń, Senator
Ministerstwo Cyfryzacji	Aleksandra Musielak, Departament Prawny
Ministerstwo Finansów	Renata Seremak-Wojtasik, Departament Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Rozwoju	Bożena Łukasik, Departament Prawny
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Robert Safjański, Departament Ochrony Zabytków
Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa	Marcin Grabek, Departament Prawny
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Paweł Matej, Departament Prawny Paweł Pachol, Departament Prawny
Ministerstwo Sprawiedliwości	Krzysztof Masło, Zastępca Dyrektora Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka; Urszula Szafrńska, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Paweł Szponar, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka;
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Joanna Maciejewska, Departament Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Wirginia Prejs, Departament Kontroli, Skarg i Wniosków, Zespół do Spraw Ochrony Praw Człowieka
Ministerstwo Środowiska	Dawid Wosiek, Zastępca Dyrektora Departamentu

	Prawnego Michał Kobyliński , Departament Prawny
Ministerstwo Zdrowia	Karol Bogusz , Departament Współpracy Międzynarodowej,
Ministerstwo Skarbu Państwa	Krzysztof Paszkiewicz , radca prawny, Departament Prawno-Procesowy
Biuro Pełnomocnika ds. Równego Traktowania	Michał Czerepiński , Biuro Pełnomocnika Rządu
Rządowe Centrum Legislacji	Piotr Ołdak , Wicedyrektor Departamentu Prawnego i Postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym Aleksandra Zdunek-Drabot
Prokuratura Krajowa	Dariusz Romańczuk , Departament Postępowania Przygotowawczego; Magdalena Beroud-Korowajczyk , Biuro Współpracy Międzynarodowej
Rzecznik Praw Obywatelskich	Karolina Miksa , Starszy Radca w Zespole Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich
Rzecznik Praw Dziecka	Agata Jasztal , Dyrektor Zespołu Spraw Międzynarodowych i Konstytucyjnych Bartosz Sowier , Dyrektor Gabinetu Rzecznika Praw Dziecka
Rzecznik Praw Pacjenta	Mariusz Mamczarek , Naczelnik Wydziału Prawnego
Centralny Zarząd Służby Więziennej	Michał Zoń , Dyrektor Biura Prawnego Teresa Kujawa , Kierownik Zespołu do spraw Skarg Osób Pozbawionych Wolności w Biurze Spraw Wewnętrznych CZSW
Kancelaria Sejmu	Małgorzata Bajor-Stachańczyk , Dyrektor Biura Analiz Sejmowych
Komenda Główna Policji	mł. insp. Krzysztof Łaskiewicz , Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka Marta Krasuska , Specjalista ds. ochrony praw człowieka Gabinet Komendanta Głównego Policji

Kancelaria Senatu	Joanna Granowska, Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Naczelny Sąd Administracyjny	dr. hab. Bartosz Wojciechowski, Naczelnik Wydziału Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA
Krajowa Rada Sądownictwa	Katarzyna Gonera, sędzia